

ENERĢĒTIKAS VĪZIJA

Reģions: Vidzemes plānošanas reģions
Versija latviešu valodā

Projekta "Partnerība jaunai energoresursu pārvaldībai 2050 (PANEL 2050) Nodevums 3.3, Latviešu valodā

Sagatavoja: Vidzemes plānošanas reģions
Datums: 18.05.2018.

CENTRAL EASTERN EUROPEAN
SUSTAINABLE ENERGY NETWORK

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības Apvārsnis 2020 pētniecības un inovāciju programmas atbilstoši granta līgumam Nr. 696173. Atruna: Visu atbildību par šī materiāla saturu uzņemas tā autori. Tas nekādā veidā neatspoguļo Eiropas Savienības oficiālo viedokli. Ne Eiropas Komisija, ne EASME neatbild par ievietotās informācijas izmantošanu.

Vīzija

2050.gadā Vidzemes plānošanas reģions ir viedo risinājumu un klimatam draudzīgu patēriņu atbalstošu iedzīvotāju reģions. Piemērojot IKT un viedās tehnoloģijas & tīklus, reģions efektīvi izmanto visa veida pieejamos atjaunojamus energoresursus (AER) un plaši īsteno energoefektivitātes (EE) pasākumus. Reģiona ekonomika balstās uz aprites (cirkulārās) ekonomikas principiem un nodrošina konkurētspējīgu attīstību un labklājības pieaugumu un vienlaikus rada minimālas CO₂ emisijas. Reģions 2050.gadā rada par apmēram 70% mazāk CO₂ emisijas nekā 2015.gadā un emisiju samazinājums ir sasniegts visos reģiona tautsaimniecības sektoros. Reģionālās un vietējo pašvaldību institūcijas īsteno efektīvu pārvaldības politiku, fokusētu uz dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību un spēju reaģēt uz klimata pārmaiņām.

Vīzijas apraksts

Lielākie enerģijas gala patēriņa sektori Vidzemes plānošanas reģionā 2015.gadā ir mājsaimniecības (29%) un transports (26%), sekojot rūpniecībai (18%), pakalpojumiem (16%) un lauksaimniecībai (11%). Siltumapgādei plaši tiek izmantotas centralizētās siltuma piegādes sistēmas. 2015.gadā ~56% no piegādātās siltumenerģijas tika saražota izmantojot vietējo - koksnes biomasas kurināmo. Savukārt reģionā no AER saražotās elektroenerģijas devums nodrošina tikai apmēram 23% no elektroenerģijas patēriņa. Lielāko daļu (45%) no CO₂ emisijām reģionā rada autotransports (45%); atlikušais emisiju daudzums sadalās apmēram vienādās daļās starp pārējiem sektoriem (pakalpojumu sektors, mājsaimniecības, rūpniecība un lauksaimniecība).

Pamatojoties uz prognozētajiem reģiona makroekonomiskās attīstības parametriem, Atsauces scenārijā īstenotie AER un EE pasākumi 2050.gadā rezultēsies CO₂ emisiju samazināšanā par apmēram 35%, salīdzinot ar 2015.gadu. Tādējādi, lai sasniegtu Vīzijā noteikto 2050.gada CO₂ emisiju samazināšanas mērķi, (i) vismaz par 25% ir jāsamazina enerģijas patēriņš, salīdzinot ar Atsauces scenāriju, (ii) siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošana gandrīz pilnībā ir jābalsta uz AER.

Prioritārās jomas, kurās plānošanas reģions un vietējās pašvaldības var nozīmīgi ietekmēt EE un AER pasākumu īstenošanu, ir energoefektivitātes paaugstināšana publiskajās un dzīvojamās ēkās un enerģijas ražošana no reģionā pieejamajiem visa veida biomasas resursiem. Savukārt, lai nodrošinātu atbilstošu minētajās jomās īstenojamo pasākumu pārvaldību un sekmētu iesaistīto pušu sadarbību, reģiona līmenī ir nepieciešams izveidot visaptverošu un kvalitatīvu enerģijas informācijas sistēmu un dažādus enerģētikas jautājumus ietverošu starpnozaru sadarbības tīklus.

Vidzemes plānošanas reģiona enerģētikas sektora vīzijas galvenās iezīmes 2050.gadā minētajās prioritārajās jomās ir: (i) ir notikusi ievērojama apjoma jaunu, gandrīz nulles enerģijas, ēku celtniecība, savukārt esošo ēku lielākā daļa ir renovēta, nozīmīgi paaugstinot to energoefektivitāti, (ii) siltumapgādei pilsētās tiek izmantota efektīva centralizētā siltumapgādes piegāde kombinācijā ar efektīvām decentralizētām tehnoloģijām, (iii) publiskajās un dzīvojamās ēkās ir ieviestas patēriņa puses vadītas energopārvaldības sistēmas un viedie, reālā laika, enerģijas patēriņa vadības rīki sekmē energoefektīvu dzīves stilu un atbilstošu infrastruktūru, kura atbalsta patērētāju elastību enerģijas patēriņā un decentralizētajā ražošanā, (iv) publiskās ēkas kalpo kā vadošais piemērs, (v) pārdomāts teritorijas plānojums, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ir veicinājuši AER izmantošanu un energoefektivitātes pasākumu īstenošanu reģiona un vietējo pašvaldību līmenī.

Šķēršļi un izaicinājumi

Lai sasniegtu reģiona enerģētikas sektora vīziju, uzdevums ir izveidot atbalstošu un saskaņotu vispārējo ietvaru. Risināmie problēmjaucējumi un izaicinājumi - politika un plānošana, normatīvais tiesiskais regulējums, infrastruktūra, sociāli ekonomiskie faktori, komunikācija ar sabiedrību un mērķgrupām – ir tuvāk raksturoti Ceļa kartē (*Roadmap*).

Devums nacionālajiem un reģiona mērķiem

Latvijas **nacionālie mērķi** enerģētikas sektorā (enerģijas ietaupījumi un AER mērķis) šobrīd ir apstiprināti tikai 2020.gadam. *Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016. - 2020.gadam* nosaka, ka AER daļa kopējā enerģijas gala patēriņā ir jāsasniedz vismaz 40% 2020.gadā. Attiecībā uz 2030.gadu, "Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam" (pieņemta 2010.gada jūnijā) paredz indikatīvo mērķi – AER daļa vismaz 50%.

Nacionālie mērķi 2050.gadam patreiz vēl nav apstiprināti. Vienlaikus ar pārliecību var teikt, ka nākotnē apstiprināmie 2050.gada mērķi nodrošinās nepieciešamo Latvijas solidāro devumu Eiropas Savienības (ES) kopējā nospraustā mērķa par SEG emisiju samazināšanu izpildīšanai.

Reģionālie mērķi. Izstrādātais Vidzemes plānošanas reģiona enerģētikas attīstības scenārijs ņem vērā Vidzemes plānošanas reģiona "Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030" noteiktos attīstības virzienus un sekmē "Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības programmā 2015 – 2020" izvirzīto uzdevumu izpildi.

Devums ietekmes samazināšanai uz klimatu

Nodrošināt Latvijas ieguldījumu globālo klimata pārmaiņu samazināšanā, ņemot vērā Latvijas vides, sociālās un ekonomiskās intereses, ir Latvijas klimata politikas pamata prioritāte. Latvijas nacionālā klimata politika skaidri atbalsta ES stratēģisko ilgtermiņa virzību uz 2050.gada SEG emisiju mērķa, par vismaz 80% salīdzinot ar 1990.gadu, sasniegšanu.

Ieinteresēto pušu iesaistīšana

Ieinteresēto pušu iesaistīšana vīzijas veidošanā tika īstenota, izmantojot tādas metodes kā darba apspriedes, intervijas un iedzīvotāju aptauja. Vīzijas veidošanas un apspriešanas procesā galvenās iesaistītās puses bija pašvaldību administrācijas pārstāvji un speciālisti, reģiona uzņēmēji, siltumapgādes uzņēmumi, iedzīvotāji un citas ieinteresētās puses.

Apspriedes, kurā piedalījās galvenokārt municipalitāšu pārstāvji un eksperti, galvenais fokuss bija izstrādāto reģiona alternatīvu enerģētikas attīstības scenāriju prezentēšana un diskusija par enerģētikas sektora vīzijas īstenošanas izaicinājumiem un vīzijas izvirzīto mērķu sasniegšanas ceļiem.

Savukārt intervijās un aptaujās galvenokārt tika noskaidrota dažādu iesaistīto pušu attieksme pret vīzijas formulējumu, SEG emisiju samazināšanas mērķis, AER un energoefektivitātes pasākumu īstenošana reģionā un pušu gatavība aktīvi iesaistīties šajā procesā. Šīs izmantotās metodes deva iespēju iesaistīt tās ieinteresētās puses, kas nav pārstāvētas caur institūcijām vai nevalstiskām organizācijām un kurām, dēļ reģiona ģeogrāfiskajiem attālumiem bija sarežģīti apmeklēt klātienē tikšanās.

Iestādes un organizācijas, kas piedalījās vīzijas un Ceļa kartes (*Roadmap*) izstrādes procesā, lūdzu skatīt pielikumā.

Dokumenta sagatavotājs: Gaidis Klāvs